

ІСТОРІЯ ВІТРАЖІВ: ПОДОРОЖ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ. ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ

Нога Д.А., студ. гр. ОМ- 414

Наукові керівники – Герасімова Д.Л., доцент, Потужний М.Д., доцент (кафедра Образотворчого мистецтва, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. В образотворчому мистецтві жанр вітраж відіграє значиму роль, в кожному взлеті та падінні мистецтва в певний період, можна знайти сліди гри кольору та світла. В найважчі часи, коли темрява огортає час буття, людство відчайдушно шукає шлях до світла – цим світлом стає вітраж, граючи своїм буйством кольорів, він підсилює емоційний стан людини, тим самим заспокоює шквал думок. Стаття розглядає історію походження та техніки створення вітражів, зокрема збирання різнокольорових шматочків скла за допомогою свинцевих перегородок та інших методів.

Вітраж – це особливий вид монументально-декоративного мистецтва, що вражає своїми практичними можливостями. Одне з головних досягнень вітража – повна неповторність в роботі, від деталей до кольорів палітри. Це художній метод, що полягає в створенні візерунків та зображень за допомогою кольорового скла та світла.

В традиції створення вітража полягає суть з'єднання частинок кольорового скла свинцевими перегородками або іншими матеріалами, створюючи тим самим різноманітні композиції.

Історія виникнення вітража є досить цікавою та сягає сивої давнини. Вони не лише прикрашали архітектурні об'єкти, але й розповідали історії та відображали духовні теми. У ХХ столітті і дотепер вітражі продовжують відігравати значну роль у світовому мистецтві, з'являючись у сучасному дизайні та архітектурі (рис. 1) [2].

Рис. 1. Київ. Вітраж у фойє Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва

Його історія бере свій початок за пізнього палеоліту кам'яного віку. Вже тисячоліттями пізніше, з приходом бронзового віку, люди навчилися виготовляти штучні матеріали і серед них – скло в числі перших. Вважають, що вітражне мистецтво походить саме з Єгипту. Та чи дійсно це твердження є правдою – донині не відомо, адже в різних країнах знаходили уламки вітража, або ж його імітації, які належать до різних епох і встановити достовірний час та підтвердити приблизне місце розташування орнаменту – майже неможливо [2].

Період розквіту вітражного мистецтва припадає на готичну епоху (XII-XIV століття). Вітражі прикрашали великі собори та церкви по всій Європі, зокрема Франції, Англії та Німеччини. Вони зображували сцени з Біблії та інші релігійні теми (рис. 2), слугуючи засобом освітлення та духовного натхнення, окрім цього чималого успіху зазнавали роботи з композицією літературних і святкових подій. Не менш важливим було і те, що на той час в вітражах використовували символічні кольори для передачі духовних ідей та настроїв, переважали такі кольори як: червоний, синій, зелений, жовтий або золотий, фіолетовий та білий з чорним, ці кольори були ретельно обрані майстрами-вітражниками для того, щоб підкреслити певні аспекти релігійних історій та сцен та створити відповідний настрій з

атмосферою. Для додаткового художнього виразу, на скло наносили фарбу для створення деталей та текстур.

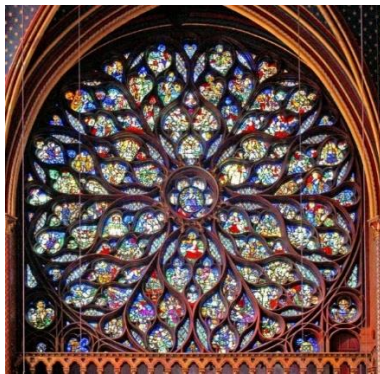

Рис. 2. Велика троянда капели Сент-Шапель, вітраж

Під час епохи Ренесансу (XIV-XVI століття) вітражне мистецтво пережило зміни під впливом змін у культурі, мистецтві та науковому мисленні того часу, попри це згодом інтерес до нього знизився саме через підвищення популярності інших видів мистецтва (живопис, скульптура). Але з часом вітраж відродився завдяки руху «Мистецтва і ремесла» у XIX столітті. У цей період з'явилися нові техніки та стилі, що дозволило розширити можливості вітражного мистецтва. В цей час в вітражах почали відображати більш реалістичні фігури та сцени, натхненні новими техніками живопису та науковими знаннями про перспективу (рис. 3). Використовували більш складну композицію та більш багатий колірний спектр. Треба зауважити, що саме такі художники як Леонардо да Вінчі та Рафаель і вплинули на вітражне мистецтво своїми ідеями щодо світла, тіні та пропорції, після чого вітражі стали більш витонченими та художніми.

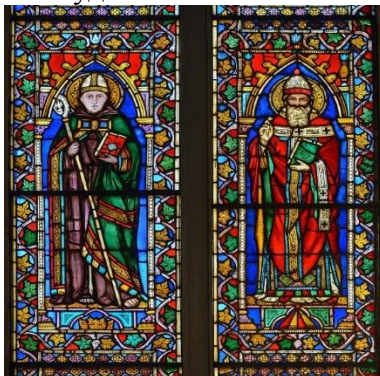

Рис. 3. Центральна частина вітражу Тадео Гадді в Капелі Барончеллі

Вітражне мистецтво часів бароко та рококо також зазнало певних змін у стилі та техніці. В часи бароко вітражі залишили з ренесансу свою складність в композиційному рішенні та насиченості в кольорі, вони продовжували розповідати релігійні історії але попри це доповнилися сценами з міфології та історії. Вітражисти прагнули передати складні почуття та враження через драматичні композиції та глибокі кольори (рис. 4).

Так як сам період рококо виділявся своєю легкістю, грайливістю та орнаментальністю, то вітражі цього періоду були більш витонченими та делікатними. Вони включали в себе сцени з повсякденного життя, зазвичай знаті, та природи з міфологією. Вітражисти цієї епохи прагнули навпаки передати вишуканість і граційність, полегшити смислове навантаження твору. Використовувалися більш тонкі матеріали та техніки для створення делікатних форм та деталей, переважали пастельні кольори та витончені візерунки (рис. 5).

Вітражне мистецтво в наш час продовжує бути важливою та захоплюючою формою мистецтва, яка поєднує традиційні техніки з сучасними інноваціями. Сучасні майстри використовують нові види скла, фарб та інших матеріалів, які дозволяють створювати вітражі з більш широким спектром кольорів і текстур. Нові техніки, такі як піскоструминне

оброблення, лазерне гравіювання та цифровий друк, також застосовуються у сучасному вітражному мистецтві.

Рис. 4. Головний вітвар з видом на вітраж (1640/47 рр.), Собор Святого Стефана (Відень)

Рис. 5. Вітраж круглого вікна в церкві Санта-Марія-Маджоре у Беневенто, Італія

Ознайомившись з таким загадковим напрямом мистецтва, я дійшла до висновку, що бажаю свою дипломну роботу виконати в техніці вітраж. Розпочати свою роботу над дипломом було діло не з легких, адже потрібно було визначитися з темою, в якій можна було б передати настрій. В перегляді тем було прийнято залишитися на темі квітів – «Українські квіти». Квіти, це те, що постійно дарує посмішку, легкий настрій, чистий спокій. В даній композиції перевагу бере бажання передати легкість сприйняття, покинути ментальне навантаження та просто передати чарівність квітки соняха, як найяскравішої квітки українського поля, яка є символом світла та незламності. Перші ескізи готувалися для головного входу кафедри Образотворчого мистецтва, академії ОДАБА (рис. 6), в перевазі було бажання передати арочну композицію, над самими дверима. В ході роботи було прийняте рішення замінити головний вхід з фойє на кімнату. Тип вікна вибрали прямокутним, в композиційному рішенні було затверджено соняхи з ластівками, як символ любові та щастя (рис. 5-7).

Рис. 5. Ескіз одного з композиційних рішень дипломної роботи на тему «Українські квіти»

Рис. 6. Один із останніх ескізів до дипломної роботи з ластівками «Українські квіти»

Рис. 7. Останній ескіз з ластівками до дипломної роботи «Українські квіти»

Висновки. Вітражі – це художня техніка, яка поєднує мистецтво, технології та історію вітчизняного і світового мистецтва. Вони є втіленням поєднання кольору, світла та форми, створюючи ефекти, що захоплюють увагу та дарують насолоду. Вітражі мають багатий історичний спадок, який простягається від середньовічних храмів до сучасних архітектурних чудес.

Протягом століть технології виготовлення вітражів удосконалювалися, включаючи різноманітні методи, такі як техніка опалення скла та спеціальні фарбувальні технології. Вони дозволяли створювати неймовірні візуальні ефекти та різноманітні кольорові палітри.

Сучасні технології, зокрема комп'ютерне моделювання, також відіграють важливу роль у розвитку вітражного мистецтва. Сьогодні ми можемо бачити різноманітні творчі підходи до створення вітражів, що зберігають традиції минулих часів, водночас відкриваючи нові горизонти для експериментів.

Література:

1. «Kicking Glass» Ніл Купер – посібник для ознайомлення з вітражами. Видавництво Herbert Press, 2022р.
2. Шадріна А. Історія на склі: як формувалося мистецтво вітража. 2018. URL: <https://uamodna.com/articles/istoriya-na-skli/>
3. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ: Грані-Т, 2009.